

doi: 10.3935/rsp.v27i2.1704

GENDER EQUALITY IN THE WORKPLACE – MACRO AND MICRO PERSPECTIVES ON THE STATUS OF HIGHLY EDUCATED WOMAN

**Nina Pološki Vokić, Alka Obadić,
Dubravka Sinčić Čorić**

Palgrave Macmillan, Cham, 2019., 182 str.

Krajem 2019. godine objavljena je knjiga *Gender Equality in the Workplace: Macro and Micro Perspectives on the Status of Highly Educated Women* izdavača Palgrave Macmillana. Autorice Nina Pološki Vokić, Alka Obadić i Dubravka Sinčić Čorić kroz ovu su knjigu obuhvatile široko područje spolne segregacije s posebnim naglaskom na segregaciju visokoobrazovanih žena. Pojam spolne segregacije je predmet interesa ne samo znanstvene i stručne javnosti nego i širi društveni interes u čiju regulaciju se nerijetko uključuju različite institucije. Ova knjiga može poslužiti kao polazišna osnova u proučavanju spolne segregacije, ali i kao izvrsna nadopuna postojećem znanju. Značaj ove knjige za društvo i žene prepoznala je i tadašnja predsjednica Republike Hrvatske i predsjedateljica Vijeća žena svjetskih lidera Kolinda Grabar Kitarović koja je za knjigu napisala predgovor.

Knjiga je strukturirana u devet poglavlja i podijeljena na teorijski i empirijski dio. Teorijski dio knjige, uz uvod, obuhvaća poglavlja od drugog do šestog te uz relevantnu teorijsku podlogu sadrži i poslovne slučajeve iz tri međunarodna poduzeća. Empirijski dio knjige, od sedmog do devetog poglavlja, obuhvaća makro- i mikroanalizu spolne segregacije visokoobrazovanih žena te u zaključku integrira teorijske pretpostavke s empirijskim nalazima.

Nakon što je u uvodu predstavljen problem spolne segregacije žena i izložena struktura knjige, drugo poglavlje je usmjereno na općenita područja nejednakosti spolova. U poglavlju je objašnjeno šest glavnih područja spolne segregacije – esencijalistička i obrazovna segregacija, segregacija pri zapošljavanju, segregacija u zanimanjima, hijerarhijska segregacija i segregacija u plaćama te je naglašena iznimna složenost ovog područja i pojava prelijevanja segregacije iz područja u područje, zbog čega je rješavanje ovog problema dugotrajno i postupno.

U trećem poglavlju obuhvaćena su specifična područja segregacije žena – segregacija u politici, poduzetništvu, STEM području i u komunističkim i postkomunističkim društvima. Politika, poduzetništvo i STEM zanimanja tradicionalno se smatraju dominantno muškim područjima, što je u knjizi potkrijepljeno brojnim izvorima. Navedeni su i potencijalni načini rješavanja ovih vrsta segregacije, poput korištenja kvota u politici i detaljan prikaz aktivnosti na društvenoj razini, razini institucija, roditelja, nastavnika i škola te na organizacijskoj razini kojima je moguće potaknuti djevojke i žene da izaberu karijeru u STEM području. Ovo poglavlje također uključuje i poslovni slučaj iz poduzeća Ericsson Nikola Tesla koje djeluje na globalnom tržištu informacijske tehnologije kao primjer organizacije koja aktivno radi na smanjenju spolne segregacije među svojim zaposlenicima. Posljednje, peto potpoglavljje specifičnih oblika spolne nejednakosti ukazuje na manju prisutnost spolne nejednakosti u komunističkim i postkomunističkim državama.

Kako bi se shvatila važnost ovog fenomena, četvrtim su poglavljem obuhvaćene posljedice spolne segregacije u suvremenom radnom okruženju, odnosno barijere pri zapošljavanju žena, njihovom razvoju i napredovanju. Ovo poglavlje navodi tri

vrste barijera s kojima se žene suočavaju, a to su društvene, organizacijske i osobne prepreke pri razvoju karijere žena. Velika vrijednost ovog poglavlja je u njegovoj izvrsnoj strukturiranosti i sveobuhvatnom pogledu na različite prepreke zbog kojih dolazi do nejednakosti spolova, a važno je da nisu zanemarene niti osobne prepreke s kojima se žene suočavaju pri donošenju karijernih odluka. Dodatno, poglavljem je obuhvaćen i poslovni slučaj u kojem je predstavljen MAMFORCE® standard kvalitete koji se dodjeljuje organizacijama koje se odgovorno odnose prema usklađivanju privatnih i profesionalnih obveza njihovih zaposlenika te osiguravaju jednake mogućnosti i plaće za oba spola.

Peto poglavlje definira pet grupa aktivnosti uključivanja žena i to na razini društva, države, organizacije, kućanstva i pojedinca. U poglavlju su detaljno predstavljene inicijative koje različita društva, države i organizacije koriste pri postizanju veće jednakosti žena, a nije zanemarena niti razina kućanstva i pojedinca. Ipak, veliki doprinos ovom poglavlju, a i cijeloj knjizi, čini prikaz makroekonomskih i mikroekonomskih koristi od uključivanja žena i smanjenja spolne diskriminacije. Kroz navedeni prikaz vidljivo je da pitanje spolne ravnopravnosti nije isključivo društveno pitanje potaknuto težnjom za socijalnom pravednošću, nego ima i značajan utjecaj na ekonomski rast organizacija, a posljedično i država. Dodatno, u ovom poglavlju nalazi se i intervju s Biljanom Borzan, članicom Europskog parlamenta i dobitnicom prestižne europske nagrade »EU Oscar 2017« u kategoriji ženskih prava i ravnopravnosti spolova te su predstavljeni poslovni slučajevi poduzeća Hrvatski Telekom i Phillip Morris International kroz koje su prikazane inicijative za uključivanje žena prisutne u ovim organizacijama.

S obzirom da je u knjizi stavljen naglasak na (ne)jednakost visokoobrazovanih

žena, šesto poglavlje obuhvaća pregled dosadašnjih istraživanja i nalaza u ovom području. Iz ovog je poglavlja jasno vidljivo da nije proveden dovoljan broj istraživanja te da u dosadašnjoj literaturi nije stavljen dovoljan naglasak na segregaciju visokoobrazovanih žena. Upravo navedeno ovoj knjizi daje na važnosti jer se ona bavi ovim malo istraženim, a iznimno važnim, fenomenom.

Sedmo poglavlje obuhvaća sekundarno istraživanje na makroekonomskoj razini pozicije visokoobrazovanih žena u Europskoj uniji (EU-28), pri čemu je analizirana spolna segregacija u obrazovanju, zapošljavanju (s posebnim osvrtom na tzv. »nesigurne« oblike zapošljavanja), segregacija ovisno o zanimanjima i hijerarhijskoj razini te jaz u plaćama. Vrijedno je istaknuti da je makroekonomska analiza obuhvatila i analizu ravnopravnosti visokoobrazovanih žena zaposlenih u visokom obrazovanju gdje su prikazani podaci o odnosu muškaraca i žena na različitim razinama u akademskoj javnosti, ali i podaci o odnosu muškaraca i žena dobitnika Nobelove nagrade. Ovo poglavlje značajno pridonosi kvaliteti knjige jer je po prvi put detaljno analizirana pozicija visokoobrazovanih žena u Europskoj uniji ovisno o različitim oblicima segregacije. Poglavlje sadrži mnogo korisnih prikaza i predstavlja polazišnu osnovu za svaki rad koji se bavi spolnom segregacijom visokoobrazovanih žena u Europskoj uniji.

U osmom poglavlju prikazana je mikroperspektiva jednakosti visokoobrazovanih žena, odnosno njihova percepcija osobnog karijernog razvoja. Ovo poglavlje prikazuje rezultate primarnog istraživanja provedenog na uzorku 357 visokoobrazovanih žena iz 42 države svijeta putem kojeg je istraženo opće zadovoljstvo razvojem karijere, osobni, organizacijski i društveni čimbenici koji utječu na karijeru visokoobrazovanih žena, iskustva visokoobrazovanih žena po pitanju spolne nejednakosti

te specifični čimbenici koji utječu na njihov razvoj karijere. U knjizi su uz deskriptivne pokazatelje percepcija utjecaja pojedinih čimbenika razvoja karijere prikazane i razlike u percepcijama ispitanica s obzirom na njihova različita obilježja.

U posljednjem poglavlju, u zaključku, autorice navode da je problem segregacije i dalje prisutan u društvu, ali da visokoobrazovane žene osjećaju manju prisutnost ovog problema. Također, zaključeno je da se u Europskoj uniji polako i postepeno smanjuje jaz između spolova te da visokoobrazovane žene vjeruju da je njihova »sudbina« u njihovim rukama. Kao imperativ je postavljena važnost makroekonomskih i mikroekonomskih analiza o jednakosti spolova koje čine temelj dizajniranja specifičnih inicijativa vezanih uz jednakost spolova. Knjiga završava podsjetnikom na veliki »uspjeh žena« u 2018. godini u kojoj su upravo tri žene odabrane za vodeće ekonomiste triju prestižnih međunarodnih organizacija – Međunarodnog monetarnog fonda, Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj i Svjetske banke.

U knjizi je objektivno sagledan problem spolne segregacije visokoobrazovanih žena, a autorice su pridonijele ovom području i kroz promišljanje i kritičko sagledavanje ovog fenomena. Knjiga bez ustezanja govori o vrlo osobnim elementima svakog pojedinca, kao što su obitelj i majčinstvo, i njihovom posljedičnom utjecaju na karijeru i osobni razvoj žene. U knjizi je jasno prikazano da je nužno privatni život i okolnosti u njemu uskladiti s karijerom te da ga je nemoguće izuzeti ili ignorirati u planiranju karijere. Zbog ove knjige i sustavnog prikaza dosadašnjeg znanja i praksi ovo složeno društveno, organizacijsko i osobno pitanje postaje razumljivije. Iako mnogo govori o različitim teškoćama s kojima se društvo susreće zbog spolne segregacije, knjiga ipak naglašava da su prisutni pozitivni trendovi. Postizanje spolne jednakosti je

sporo, ali ide u pozitivnom smjeru, a glavna odrednica ovih promjena je obrazovanje. Također, provedenim primarnim i sekundarnim istraživanjem, autorice su došle do zaključka da visokoobrazovane žene osjećaju manju prisutnost i posljedice spolne segregacije te da mogu imati i uspješnu karijeru i sadržajan i ispunjavajući obiteljski život, čime pridonose nadi žena o skorom izjednačavanju u društvu.

Milka Rimac Bilušić

Katedra za organizaciju i menadžment
Ekonomski fakultet Sveučilišta u
Zagrebu

doi: 10.3935/rsp.v27i2.1725

**ECONOMICS IN TWO LESSONS:
WHY MARKETS WORK SO WELL,
AND WHY THEY CAN FAIL SO
BADLY**

John Quiggin

Princeton and Oxford:
Princeton University Press, 2019., 408 str.

Knjiga profesora ekonomije Johna Quiggina »Economics in Two Lessons: Why Markets Work So Well, and Why They Can Fail So Badly« izdavača Princeton University Press, izdana sredinom 2019. godine istražuje mogućnosti koje nudi tržište, odnosno njegovu snagu, ograničenja i opasnosti koje ono sa sobom nosi u rješavanju problema suvremenih ekonomija. Knjiga se na svojevrsan način nadovezuje na još poznatiju knjigu Henryja Hazlitta »Ekonomija u jednoj lekciji« izdanu 1946. godine i ekonomistima kao i neekonomistima možda upravo objašnjava onu »drugu lekciju« koja nedostaje »ekonomistima jedne lekcije«, a koju je dobitnik Nobelove nagrade Paul Sa-